

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ALAN DERSLERİNİN İŞLEVSELLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Bülent Özkan*

Namık Kemal Şahbaz**

ÖZET

2006 yılında yenilenen Türkçe eğitimi lisans programındaki ‘alan bilgisi’ derslerinde, ‘işlevsellik, işleyiş, içerik, materyal ve teori-uygulama dağılımları’ boyutlarında görülen yetersizlikleri Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde değerlendirmek amacıyla yapılan bu çalışma, nicel modelde desenlenmiş betimsel bir araştırmadır. Araştırma 2010-2011 eğitim öğretim bahar yarıyılında 12 üniversitenin Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 116 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 5 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Araştırma verileri betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş, elde edilen değerler frekans ve yüzde analizleri ile sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, ‘alan bilgisi’ derslerinde işlevsellik, işleyiş, içerik, materyal ve teori-uygulama dağılımları’ boyutunda en belirgin yetersizlikler: “Mesleğe yönelik bilgilerin (içeriğin) yeterince verilmemesi (%44,8)”, “düşük nitelikte eğitim (%44,8)”, “çok fazla ayrıntı içermesi (%34,5)” “materyal (kaynak) sayısının ve çeşitliliğinin yetersizliği (%49,1)” “uygulamalı içeriğin yetersizliği (%52,6)” şeklinde özetlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçe eğitimi lisans programı, alan dersleri,

GİRİŞ

Bugün içeriği YÖK tarafından belirlenen belli bir programla ilköğretim kurumlarına Türkçe öğretmenini yetiştiren eğitim fakültelerinin Türkçe eğitimi bölümlerinin Cumhuriyet tarihine yaşıt bir geçmişi bulunmaktadır.

Türkçe Eğitimi Bölümünün tarihsel gelişiminde, ilk ve en önemli gelişme hiç kuşkusuz *Atatürk*’ün 1926-1927 öğretim yılında *Konya*’da iki yıllık olarak açılmasını emrettiği *Orta Muallim Mektebi* olmuştur. Ortaokullara, ilk öğretmen ve köy öğretmen okullarına Türkçe öğretmenini yetiştirmek amacıyla kurulan okul, bir yıl sonra Ankara’ya taşınmış, okula pedagoji şubesi de eklenerek adı *Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü* olarak değiştirilmiştir (Güzel, 2003:63; Uçgun, 2006:30). Söz konusu Enstitüden, 1928 yılında ilk Türkçe

* Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ozkanbulent@mersin.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, nksahbaz@mersin.edu.tr

öğretmenleri mezun olurken, Enstitünün adı 1949-1950 eğitim-öğretim yılından itibaren *Gazi Eğitim Enstitüsü* olmuştur (Büyükkaragöz, 1987: 345).

Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsünden ilk mezunların Türkçe öğretmeni olarak yurt sathına yayıldığı aynı yıl, *Yeni Türk Alfabesi* de kabul edilmiştir. Yeni harflerin kabulünden sonra *Atatürk*'ün en büyük ideali; Türk halkının bütününe *okuma yazmayı* öğretebilmektir. O dönemde hızlı bir *okuma yazma* seferberliği başlatılmış ve bir yıl gibi kısa bir sürede bir milyonun üzerinde kişiye *okuma yazma* öğretilmiştir (Aşkın 2002, 485). Bu durum sonraki yıllarda ortaokula giden öğrenci sayısında doğal bir artışa sebep olmuştur. Orta okullara giden öğrenci sayısındaki bu artışla birlikte, Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nün yetiştirdiği *Türkçe Öğretmenleri*, ihtiyacı karşılayamayınca (Güzel, 2003:64) söz konusu enstitülerinin sayıları 1940'lı yılların sonunda İstanbul ve Balıkesir'de açılanlarla üçe, 1958'de dörde (Bursa), 1960'ta ise İzmir-Buca'da açılanla beşe çıkarılmıştır. 1962 yılında toplanan VII. Millî Eğitim Şûrasında sunulmak üzere hazırlanan *Öğretmen Yetiştirme Komitesi Raporu*'nda 1966'ya kadar Erzurum, Konya veya Antalya (Konya'da açılmıştır), Diyarbakır, Samsun, Trabzon illerinde eğitim enstitüsü açılması kararlaştırılmıştır (MEB, 1961: 71). Bu çalışmalar neticesinde 1960'lı yılların sonuna doğru eğitim enstitülerinin sayısı ona ulaşmış (Oğuzkan, 1964: 26), bu sayı 1970-1978 arasında on sekize çıkarılmıştır (YÖK, 1998a: 3; Gerger, 1986: 25; Çoban, 1999: 196, Uçgun, 2006: 31). Açılan bütün bu enstitülerin her birinde temel bölüm olarak *Türkçe Öğretmenliği Bölümü* yerini alır. Bu durum Türkçe öğretmeni yetiştirmenin tarihsel temelinde bir program anlayışının bulunduğunu ve bu anlayışın da başarı sağladığını göstermektedir (Güzel, 2003:64).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Türkçeye ve Türkçe öğretimine verilen önem 1974'lerden sonra azalmıştır. Bu durum, özellikle 1982 yılında eğitimde birlik adı altında bütün eğitim kurumlarının 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun himayesine alınmasıyla Eğitim Enstitülerinin de Eğitim Fakültelerine dönüştürüldüğü görülür. Yeniden yapılandırılan bu kurumlardaki Türkçe Öğretmenliği bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi adını alarak, yaklaşık 500 bin lise öğrencisine edebiyat öğretmeni yetiştirmeyi hedefler. Fakat buna karşılık *15 milyon ilköğretim öğrencisine* yönelik Türkçe öğretmeni yetiştirilmesi ihmal edilir veya düşünülmez. Ancak bu durum zaman içerisinde Türkçe öğretimi açısından önemli bir sorun hâline gelir (Güzel, 2003:65). Çünkü üniversitelerde doğrudan Türkçe öğretmeni yetiştirmeye yönelik bir program bulunmamaktadır. Hayatî öneme sahip bu noksanlığın giderilmesi amacıyla 1989-90 yılında, ilk defa Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı

olarak yüksek lisans ve doktora programlarını yürütmek üzere Türkçenin Eğitimi - Öğretimi Ana Bilim Dalı kurulur.

Öncelikli amacının daha sonra üniversitelerde açılması düşünülen ve kararlaştırılan Türkçenin Eğitimi - Öğretimi Lisans Programlarına öğretim elemanı yetiştirmek olan söz konusu programın bir sonucu olarak 1992-1993 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünde ve Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinin ilgili bölümlerine bağlı Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı kurulur. Kurulan bu programın öncelikli amacı; *anaokulu, kreş, ilköğretimin birinci ve ikinci kademesi, yetişkinler, iki dilliler, Türk cumhuriyetlerinden yurdumuza gelen orta ve yüksek öğretim öğrencileri ve yabancılara Türkçenin öğretimi* vb. konularında *Türkçe öğretmeni* yetiştirmektir.

1998-1999 öğretim yılında YÖK tarafından uygulanan Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılmasında Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümüne Ana Bilim Dalı olarak kaydırılana kadar, Türkiye’de müstakil Türkçe Eğitimi Bölümü sadece Gazi ve Dokuz Eylül üniversitesinde farklı müfredatlarla eğitimini sürdürür.

1998-1999 öğretim yılında Türkçe Eğitimi programına YÖK tarafından Yan Alan: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü dersleri eklenince, daha önceden mevcut olan Türkçenin Eğitimi – Öğretimi Bölümü alan dersleri %35 oranında azaltılmış olur (YÖK, 1998b). Yeni düzenlemeyle Türkçe Öğretmenliği Bölümü, *Türkçenin öğretimine* yönelik alan dersleri itibariyle zayıflatılmıştır. Söz konusu program Türkiye genelinde 1998 yılında 10 farklı eğitim fakültesindeki Türkçe eğitimi bölümünde uygulanmakta iken, 1999’da 26 bölümde, 2005 yılında ise, biri Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde olmak üzere toplam 37 eğitim fakültesindeki Türkçe eğitimi bölümlerinde (ÖSYM, 2005) uygulanır duruma gelmiştir.

1998’den itibaren merkezi bir anlayışla YÖK tarafından belirlenen Türkçe eğitimi bölümlerinin öğretim programının içeriği üzerinde yoğun eleştiriler özellikle alan eğitimi üzerinde yeterince durulmaması noktasında odaklanmaktaydı. Özbay (2005), “nitelikli öğretmen yetiştirebilmek için genel olarak ders dağılımında dikkat edilecek oran, %70 alan bilgisi ve alan eğitimi, %30 pedagojik formasyonu ve genel kültür olması gerekirken, maalesef bu duruma hiç dikkat edilmemiştir” tespitini yapmış, Cemiloğlu (2005), temel alan derslerinden konuşma ve yazma eğitimi ile okuma ve dinleme eğitimi derslerinin aynı ders saatiyle sınırlandırılmış olmasının yetersiz alan eğitimine neden olacağını ileri sürmüştür.

Program üzerine en sert eleştiri Güzel (2005), tarafından yapılmış, özellikle yan alanın kaldırılması gerektiği vurgulanarak bunun gerekçeleri dile getirilmiştir: “Günümüzde *üniter hukuk devletinde dil birliğinin* oluşması açısından son derece hassas ve önemli bir yere sahip olan *Türkçe Öğretimine* gereken önemin verilmediği izlenimi de böylece ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple diyoruz ki, mutlaka *Türkçe derslerini özel alan branş öğretmenleri* vermelidir. Zira, Türkçe öğretmenleri tarafından yetiştirilmeyen gençlerimizin ilerideki başarılarını ve başka yabancı dil öğrenimlerini de olumsuz yönde etkileyecektir. Çünkü anadil öğretimi, bütün meslek dersleri ve dil öğretiminin temelini teşkil etmektedir. Bu sebeple Türkçe Öğretmenliği Bölümleri’ndeki yan alan derslerinin kaldırılmalıdır.”

1998 programı üzerine eleştiriler, pek çok bilim insanı tarafından çeşitli bilimsel etkinliklerde dile getirilince YÖK tarafında yeni program hazırlama (Çifci, 2011) yoluna gidilmiş, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında itibaren uygulanmak üzere 2005 yılında, yan alan sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünün kaldırılmış ve çalışmamıza kaynaklık eden yeni *Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı* hazırlanmıştır. Yeni Programın sekiz yarıyıllık ders dağılım çizelgesi aşağıdadır:

Tablo 1: *Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı*¹

TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL				II. YARIYIL					
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Yazı Yazma Teknikleri	1	2	2	A	Türk Dil Bilgisi II: Şekil Bilgisi	2	0	2
A	Türk Dil Bilgisi I: Ses Bilgisi	2	0	2	A	Edebiyat Bilgi ve Kuramları II	2	0	2
A	Edebiyat Bilgi ve Kuramları I	2	0	2	A	Yazılı Anlatım II	2	0	2
A	Yazılı Anlatım I	2	0	2	A	Sözlü Anlatım II	2	0	2
A	Sözlü Anlatım I	2	0	2	A	Osmanlı Türkçesi II	2	0	2
A	Osmanlı Türkçesi I	2	0	2	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3					
TOPLAM		19	2	20	TOPLAM		18	0	18
III. YARIYIL				IV. YARIYIL					
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dil Bilgisi III: Sözcük Bilgisi	2	0	2	A	Türk Dil Bilgisi IV: Cümle Bilgisi	3	0	3
A	Türk Halk Edebiyatı I	2	0	2	A	Türk Halk Edebiyatı II	2	0	2
A	Eski Türk Edebiyatı I	2	0	2	A	Eski Türk Edebiyatı II	2	0	2
A	Yeni Türk Edebiyatı I	2	0	2	A	Yeni Türk Edebiyatı II	2	0	2
A	Seçmeli I	3	0	3	A	Genel Dilbilimi	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2	GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Bilgisayar I	2	2	3	GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		18	2	19	TOPLAM		19	4	21
V. YARIYIL				VI. YARIYIL					
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Anlama Teknikleri I: Okuma Eğitimi	2	2	3	A	Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi	2	2	3
A	Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi	2	2	3	A	Anlatma Teknikleri II: Yazma Eğitimi	2	2	3
A	Çocuk Edebiyatı	2	0	2	A	Yabancılarla Türkçe Öğretimi*	2	0	2
A	Dünya Edebiyatı	3	0	3	A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	GK	Uygulama Tarihi*	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		14	8	18	TOPLAM		15	6	18
VII. YARIYIL				VIII. YARIYIL					
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Tiyatro ve Drama Uygulamaları*	2	2	3	A	Seçmeli II	3	0	3
A	Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri	2	0	2	A	Seçmeli III	2	0	2
GK	Seçmeli I	2	0	2	GK	Dil ve Kültür*	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3	GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
TOPLAM		12	6	15	TOPLAM		13	6	16

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	128	34	145	162

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2006 yılında yenilenen Türkçe eğitimi lisans programındaki '*alan bilgisi*' derslerinde, '*işlevsellik, işleyiş, içerik, materyal ve teori-uygulama dağılımları*' boyutlarında görülen yetersizlikleri Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri çerçevesinde değerlendirmektir. Bu kapsamda şu problemlere yanıt aranmıştır:

Türkçe Öğretmeni adaylarının '*alan bilgisi*' derslerinin;

- '*işlevsellik*' boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleri nelerdir?
- '*işleyiş*' boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleri nelerdir?
- '*içerik*' boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleri nelerdir?
- '*materyal*' boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleri nelerdir?
- '*teorik-uygulama dağılımları*' boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel modelde desenlenmiş betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar olayları ve problemleri betimlemeye ve açıklamaya çalışan araştırmalardır (Yüksel, 2004).

Evren ve Örneklem

Araştırma 2010-2011 eğitim öğretim bahar yarıyılında Tablo 2’de belirtilen 12 üniversitenin Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim görmekte olan 116 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Üniversiteler Bazında Dağılımları

ÜNİVERSİTELER	f	%
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi	13	11,21
Niğde Üniversitesi	17	14,66
Sakarya Üniversitesi	23	19,83
İnönü Üniversitesi	19	16,37
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	15	12,93
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	8	6,90
<i>Diğer Üniversiteler*</i>	21	18,10
Toplam	116	100,0

* (Çukurova, Erzincan, Giresun, Kilis 7 Aralık, Kırıkkale, Mustafa Kemal Üniversiteleri)

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak 5 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Ankette yer alan sorular, son sınıfta okuyan 116 Türkçe öğretmen adayı tarafından yanıtlanmıştır. Ölçme aracında yer alan sorular aşağıda belirtilmiştir:

1. ‘Alan bilgisi’ derslerinde ‘işlevsellik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleriniz nelerdir?
2. ‘Alan bilgisi’ derslerinde ‘işleyiş’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleriniz nelerdir?
3. ‘Alan bilgisi’ derslerinde ‘içerik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleriniz nelerdir?
4. ‘Alan bilgisi’ derslerinde ‘materyal’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleriniz nelerdir?
5. ‘Alan bilgisi’ derslerinde ‘teorik-uygulama dağılımları’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşleriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Araştırma verileri betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen değerler frekans ve yüzde analizleri ile sunulmuştur. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu analizde, bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu doğrultuda veri analizinde, anket formunda yer alan sorulara verilen yanıtların, oluşan kategoriler dâhilinde frekans ve yüzde dağılımlarının belirlenmesi ve yorumlanmasının yanı sıra ilgili alıntılara yer verilmesi yolları izlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarından alıntılara yer verildiği bölümlerde, 116 öğretmen adayının ismi “ÖA-1 – ÖA-116” aralığında kodlanmıştır.

BULGULAR

1. Alan Bilgisi Derslerinde ‘İşlevsellik’ Boyutunda Görülen Yetersizliklere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının ‘alan bilgisi’ derslerinde ‘işlevsellik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Alan Bilgisi’ Derslerinde ‘İşlevsellik’ Boyutunda Yaşanan Yetersizliklere Yönelik Görüşleri

BOYUT	GÖRÜŞLER	f (116 ÖA üzerinden)	%
Derslerin İşlevselliği	Mesleğe yönelik bilgilerin (içeriğin) yeterince verilmemesi	52	44,8
	Mesleğe yönelik uygulamalara (somut yaşantılara) yer verilmemesi	41	35,3
	Bazı derslerin öğretmenlik mesleğinin amacına uygun olmaması	33	28,4

Tablo 3’te görüldüğü üzere, Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda “alan bilgisi” derslerinde ‘işlevsellik’ boyutunda görülen yetersizliklerin sırasıyla; %44,8 oranında (52 ÖA) “mesleğe yönelik bilgilerin (içeriğin) yeterince verilmemesi”, %35,3 oranında (41 ÖA) “mesleğe yönelik uygulamalara (somut yaşantılara) yer verilmemesi” ve %28,4

oranında (33 ÖA) “bazı derslerin öğretmenlik mesleğinin amacına uygun olmaması” şeklinde kendini gösterdiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının “alan bilgisi” derslerinde ‘işlevsellik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerinden bazı alıntılar:

“Alan eğitimi derslerinin ağırlıkta olması gerekirken diğer derslere ağırlık verilmektedir. Meslek yaşantımızda etkisi olmayacak Osmanlıca, Eski Türk Edebiyatı derslerinin ağırlıkta olması ve zamanımızı çalması büyük sorun yaratmaktadır.” (ÖA-3)

“Derslerin çoğu meslek hayatımız açısından gerekli olan dersler çoğu zaman içerik açısından yeterli olsa da öğretme açısından yeterli değil. Tam bir öğrenme sağlanamıyor.” (ÖA-48)

“Alan dersleri bilgi vermekten çok bilgiyi aktarmayı öğretmeli.” (ÖA-22)

“Alan derslerine gereken önemin verildiğini düşünmüyorum. İşlevsel olmuyor. Bize öğretmenlik hayatımızda daha gerekli olan dilbilgisi konularında yetersiz içerik sunuluyor, bu sayede eksik öğretmenler yetişiyor.” (ÖA-92)

2. Alan Bilgisi Derslerinde ‘İşleyiş’ Boyutunda Görülen Yetersizliklere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının ‘alan bilgisi’ derslerinde ‘işleyiş’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Alan Bilgisi’ Derslerinde ‘İşleyiş’ Boyutunda Yaşanan Yetersizliklere Yönelik Görüşleri

BOYUT	GÖRÜŞLER	f (116 ÖA üzerinden)	%
Derslerin İşleyişi	Düşük nitelikte eğitim	41	35,3
	Öğretim elemanların donanımsız olmaları (yöntem-teknik eksikliği)	32	27,6
	Derslerin yüzeysel olarak verilmesi ve ezberci mantık	27	23,3

Bazı derslerin uygun dönemlerde verilmemesi	14	12,1
Öğretim elemanlarının ilgisizliği	11	9,5
Konu anlatımlarını öğrencilerin yapması	8	6,9

Söz konusu derslerin ‘*işleyiş*’ boyutunda sırasıyla; %35,3 oranında (41 ÖA) “*düşük nitelikte eğitim*”, %27,6 oranında (32 ÖA) “*öğretim elemanların donanımsız olmaları (yöntem-teknik eksikliği)*”, %23,3 oranında (27 ÖA) “*derslerin yüzeysel olarak verilmesi ve ezberci mantık*”, %12,1 oranında (14 ÖA) “*bazı derslerin uygun dönemlerde verilmemesi*”, %9,5 oranında (11 ÖA) “*öğretim elemanlarının ilgisizliği*” ve %6,9 oranında (8 ÖA) “*konu anlatımlarını öğrencilerin yapması*” gibi yetersizlikleri barındırdığı tabloda görülmektedir.

Öğretmen adaylarının “alan bilgisi” derslerinde ‘işleyiş’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerinden bazı alıntılar:

“*Dersler ezber bilgi yöntemiyle işlenmektedir. Bu durumun işlevsel olmadığını, aksinin olması durumunda dersin daha verimli olacağını düşünüyorum. Yine Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersinin son sınıfta değil de 2. veya 3. sınıfta okutulması daha yararlı olur.*” (ÖA-27)

“*Derslerin içeriğinde ziyade, işlenişlerinde yani uygulamada problem var. Aynı dersi her öğretim elemanı keyfine göre işliyor ya da bazıları hiç işlemiyor.*” (ÖA-45)

“*Alan derslerimiz konusunda çok iyi donanmadığımızı düşünüyorum. Hocalarımızın çoğu boşvermişlik içerisinde... Evet hocalarımız çok bilgili fakat bizimle yeteri kadar paylaşmıyorlar bilgi ve tecrübelerini.*” (ÖA-13)

“*İçerik olarak bazı derslerde konu anlatımlarını sırf öğrenciler anlattığı için derslerin ve eğitim sürecimizin verimli geçmediğini düşünüyorum*” (ÖA-102)

3. Alan Bilgisi Derslerinde ‘İçerik’ Boyutunda Görülen Yetersizliklere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının ‘alan bilgisi’ derslerinde ‘içerik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Alan Bilgisi’ Derslerinde ‘İçerik’ Boyutunda Yaşanan Yetersizliklere Yönelik Görüşleri

BOYUT	GÖRÜŞLER	f (116 ÖA üzerinden)	%
Derslerin İçeriği	Çok fazla ayrıntı içermesi	40	34,5
	İçeriğin düşük nitelikte olması	27	23,3
	Bazı derslerde içerik benzerlikleri	19	16,4
	Dil bilgisinden daha çok edebiyat ağırlıklı olmaları	16	13,8
	İçeriğin işlevsel olmaması	11	9,5
	İçerik – amaç uyumsuzluğu	7	6,0

Tabloda öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda alan bilgisi derslerinin ‘içerik’ boyutunda sahip olduğu yetersizlikler sırasıyla; %34,5 oranında (40 ÖA) “çok fazla ayrıntı içermesi”, %23,3 oranında (27 ÖA) “içeriğin düşük nitelikte olması”, %16,4 oranında (19 ÖA) “bazı derslerde içerik benzerlikleri”, %13,8 oranında (16 ÖA) “dilbilgisinden daha çok edebiyat ağırlıklı olmaları”, %9,5 oranında (11 ÖA) “içeriğin işlevsel olmaması” ve %6 oranında (7 ÖA) “içerik – amaç uyumsuzluğu” olarak belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının “alan bilgisi” derslerinde ‘içerik’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerinden bazı alıntılar:

“Bazı derslerinin adları farklı olsa da içeriklerinin aynı olduğunu gördüm. Yazı Yazma Teknikleri ile Yazma Eğitimi derslerinin aynıydı.” (ÖA-54)

“Ayrıntıda boğmaktansa işe yarayacak az öz olmasını tercih ederim. Öğretmen olabilmek adına ne kazandırılıyor ona bakmak gerekir; ama böyle bir şey göremedim ders içeriklerinde.” (ÖA-25)

“Bazı derslerin içeriği dersle örtüşmüyor. Mesela “yazı yazma teknikleri” dersinde bizim el yazısı yerine paragraf bilgisi görmemiz dersin içeriğine ve amacına uygun değildir. Bu yüzden derslerin amacına uygun öğretilmesi, derslerin geçerliliğinin sağlanması gerekmektedir.” (ÖA-2)

“Alan ve alan eğitimi dersleri içerik olarak bizim bölümümüzün gerektirdiği nitelikler bakımından biraz fazla şişirilmiş durumdadır. Meslek hayatımda hiçbir işime yarayacağını düşünmüyorum” (ÖA-26)

4. Alan Bilgisi Derslerinde ‘Materyal’ Boyutunda Görülen Yetersizliklere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının ‘alan bilgisi’ derslerinde ‘materyal’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Alan Bilgisi’ Derslerinde ‘Materyal’ Boyutunda Yaşanan Yetersizliklere Yönelik Görüşleri

BOYUT	GÖRÜŞLER	f (116 ÖA üzerinden)	%
Ders Materyalleri	Materyal (kaynak) sayısının ve çeşitliliğinin yetersizliği	57	49,1
	Kaynaklara ulaşmada sıkıntıların yaşanması	32	27,6
	İşlevsel olmayan (düşük nitelikli) materyallerin kullanılması	20	17,2
	Teknolojiden yeterince yararlanılmaması	14	12,1

Alan bilgisi derslerinin ‘*materyal*’ boyutundaki yetersizliklerine bakıldığında; %49,1 oranında (57 ÖA) “*materyal (kaynak) sayısının ve çeşitliliğinin yetersizliği*”, %27,6 oranında (32 ÖA) “*kaynaklara ulaşmada sıkıntılar yaşanması*”, %17,2 oranında (20 ÖA) “*işlevsel olmayan (düşük nitelikli) materyallerin kullanılması*” ve %12,1 oranında (14 ÖA) “*teknolojiden yeterince yararlanılmaması*” gibi birtakım yetersizliklerin olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının “alan bilgisi” derslerinde ‘materyal’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerinden bazı alıntılar:

“*Derslerde kullanılan materyaller eksik ve yetersiz. Daha fazla kaynak gerekli.*”
(ÖA-12)

“*Öğrenciler daha çok bilimsel yayın ve makalelere ulaşmada zorluk yaşıyorlar.*”
(ÖA-89)

“*Gördüğümüz derslerde yeterli materyale sahip değiliz. Eski sistem ders anlatımı kullanılmaktadır. Hiçbir materyal ve etkinlik kullanılmamıştır.*” (ÖA-40)

“*Alanımızla ilgili derslerde kullanılan materyaller yaratıcı düşünciyi ortaya çıkaracak nitelikte olmalıdır. Ama maalesef kullanılan materyaller bu işlevleri yerine getirecek kadar nitelikli değil.*” (ÖA-115)

“*Derslerde teknolojinin bütün faydaları anlatılıp kullanımı gösterilse bu dersler daha işlevsel olur.*” (ÖA-7)

5. Alan Bilgisi Derslerinde ‘Teorik-Uygulama Dağılımları’ Boyutunda Görülen Yetersizliklere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının ‘alan bilgisi’ derslerinde ‘teorik-uygulama dağılımları’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Alan Bilgisi’ Derslerinde ‘Teorik-Uygulama Dağılımları’ Boyutunda Yaşanan Yetersizliklere Yönelik Görüşleri

BOYUT	GÖRÜŞLER	f (116 ÖA üzerinden)	%
Derslerin	Uygulamalı içeriğin yetersizliği	61	52,6
Teorik- Uygulama	Uygulama süresinin yetersizliği	45	38,8
Dağılımları	Uygulama ortamının yetersizliği	19	16,4

Tablo 7 incelendiğinde alan bilgisi derslerinde ‘teorik-uygulama dağılımları’ boyutunda görülen yetersizlikler sırasıyla; %52,6 oranında (61 ÖA) “uygulama içeriğinin yetersizliği”, %38,8 oranında (45 ÖA) “uygulama süresinin yetersizliği” ve %16,4 oranında (19 ÖA) “uygulama ortamının yetersizliği” şeklinde belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının “alan bilgisi” derslerinde ‘teorik-uygulama dağılımları’ boyutunda görülen yetersizliklere yönelik görüşlerinden bazı alıntılar:

“Bazı dersler amacına tam olarak ulaşamamakta. Öğretmen olacağız. Teorik değil, uygulamaya yönelik eğitim olmalı” (ÖA-1)

“Öğretmenlik uygulamalarına daha çok zaman ayrılmalı. Edebiyat ağırlıklı değil, Türkçenin temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik dersler konulmalıdır. Uygulama (dil laboratuvarları) ortamları oluşturulmalı.” (ÖA-76)

“Verilen eğitim öğrenciyi köreltilmeli, bildiği de unutturmamalıdır. Öğrenciye verilen uygulamalı dersler teorikte kalmamalı, öğrenciye uygulama imkanı sunulmalıdır.” (ÖA-77)

“Verilen derslerin görsel bir kısmı teorikti. Birkaç ders dışında uygulamaya yönelik değildi. Bu da derslerin kısa sürede unutulmasına ve konuların özümsemesine neden oldu.” (ÖA-103)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkçe öğretmeni adaylarının alan bilgisi derslerinin yetersizliklerine yönelik görüşleri beş farklı boyutta incelenmiş ve ulaşılan sonuçlara ilişkin tartışmalar aşağıda sunulmuştur.

1. Alan bilgisi derslerinde *işlevsellik boyutunda* görülen yetersizliklerin başında “mesleğe yönelik bilgilerin (içeriğin) yeterince verilmemesi”, “mesleğe yönelik uygulamalara (somut yaşantılara) yer verilmemesi” ve “bazı derslerin öğretmenlik mesleğinin amacına uygun olmaması” gelmektedir.

Özkan ve Şahbaz (2011) tarafından Türkiye genelinde 605 Türkçe öğretmeni adayıyla gerçekleştirilen araştırmada, Türkçe öğretmen adaylarının, ‘alan bilgisi dersleri’ kapsamında teorik derslerden yalnızca *Osmanlı Türkçesi* dersini işlevsel bulmadıkları, bu alanda diğer 16 dersi işlevsel olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Türkçe öğretmeni adaylarının, ‘alan bilgisi dersleri’ kapsamında teori ve uygulama dağılımına sahip olan *Yazı Yazma Teknikleri*, *Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi)*, *Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi)* ve *Tiyatro ve Drama Uygulamaları* derslerinin tamamını işlevsel buldukları tespit edilmiştir (Özkan ve Şahbaz 2011).

2. Alan bilgisi derslerinde *işleyiş boyutunda* görülen yetersizliklere yönelik adaylar altı görüşte yoğunlaşmıştır. Bunlar; “düşük nitelikte eğitim”, “öğretim elemanların donanımsız olmaları (yöntem-teknik eksikliği)”, “derslerin yüzeysel olarak verilmesi ve ezberci mantık”, “bazı derslerin uygun dönemlerde verilmemesi”, “öğretim elemanların ilgisizliği” ve “konu anlatımlarını öğrencilerin yapması” olarak belirlenmiştir.
3. Türkçe öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerinde *içerik boyutunda* görülen yetersizliklere yönelik görüşleri sırasıyla; “çok fazla ayrıntı”, “içeriğin düşük nitelikte olması”, “bazı derslerde içerik benzerlikleri”, “dilbilgisinden daha çok edebiyat ağırlıklı olmaları”, “içeriğin işlevsel olmaması” ve “içerik – amaç uyumsuzluğu” gibi yetersizliklerde yoğunlaşmıştır.

Teorik alan bilgisi derslerinin içerik yeterliliğine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, *Ses Bilgisi* dersinin içerik olarak kısmen yeterli olduğu; *Osmanlı Türkçesi* ve *Yabancılarla Türkçe Öğretimi* derslerinin ilgili alanda yeterli olmadıkları görülmüştür.

Öğretmen adayları diğer 14 dersi içerik olarak yeterli bulsa da *Şekil Bilgisi, Kelime Bilgisi, Cümle Bilgisi, Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım, Edebiyat Bilgi ve Kuramları, Genel Dilbilimi, Eski Türk Edebiyatı, Dünya Edebiyatı, Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri ve Dil ve Kültür* derslerinin içerik açısından birtakım eksiklikleri barındırdığını tespit edilmiştir (Özkan ve Şahbaz 2011).

Uygulamalı alan bilgisi derslerinin içerik yeterliliğine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde bu alandaki dört dersin de yeterli içeriğe sahip oldukları görülmektedir. Ancak *Yazı Yazma Teknikleri, Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) ve Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi)* derslerini içerik yönünden yetersiz bulan ve kısmen yeterli bulan öğretmen adaylarının yüzde dağılımlarına bakıldığında bu derslerin içerik açısından birtakım eksiklikleri barındırdığını tespit edilmiştir (Özkan ve Şahbaz 2011).

4. Öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerinde *materyal boyutunda* görülen yetersizliklere yönelik görüşleri dört başlıkta toplanmış ve bu yetersizliklerin sırasıyla “*materyal (kaynak) sayısının ve çeşitliliğinin yetersizliği*”, “*kaynaklara ulaşmada sorun*”, “*işlevsel olmayan (düşük nitelikli) materyallerin kullanılması*” ve “*teknolojiden yeterince yararlanılmaması*” oldukları tespit edilmiştir.

Teorik alan bilgisi derslerinden *Cümle Bilgisi, Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım, Edebiyat Bilgi ve Kuramları, Türk Halk Edebiyatı ve Dünya Edebiyatı* derslerinin materyal boyutunda kısmen yeterli oldukları; *Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Kelime Bilgisi, Osmanlı Türkçesi, Genel Dilbilimi, Eski Türk Edebiyatı, Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri, Yabancılar Türkçe Öğretimi* derslerinin ise yeterli olmadıkları belirlenmiştir. *Yeni Türk Edebiyatı, Çocuk Edebiyatı* ile *Dil ve Kültür* dersleri adaylar tarafından yeterli bulunsa da bu dersleri materyal açısından kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayan öğretmen adaylarının yüzde dağılımları göz önünde bulundurulduğunda ilgili alanda birtakım yetersizliklerin olduğu görülmüştür (Özkan ve Şahbaz 2011).

Uygulamalı alan bilgisi derslerinin materyal yönünden yeterliliği öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde incelendiğinde *Yazı Yazma Teknikleri* dersinin materyal yönünden yeterli olmadığı; *Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) ve Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi)* derslerinin ise bu alanda kısmen yeterli oldukları belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının *Tiyatro ve Drama Uygulamaları* dersini materyal yönünden yeterli buldukları görülse de, kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayan öğretmen adaylarının yüzde dağılımlarına bakıldığında bu derslerin kullanılan materyal açısından birtakım eksikliklere sahip oldukları söylenebilir (Özkan ve Şahbaz 2011).

5. Son olarak Türkçe öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerinde *teorik-uygulama dağılımları boyutunda* görülen yetersizliklere yönelik görüşleri sırasıyla “*uygulama içeriğinin yetersizliği*”, “*uygulama süresinin yetersizliği*” ve “*uygulama ortamının yetersizliği*” olarak belirlenmiştir.

Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersi dışında kalan derslerin teorik-uygulama dağılımları öğretmen adayları tarafından yetersiz bulunmuştur. *Yazı Yazma Teknikleri Dersi, Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) ve Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi)* derslerinin teorik-uygulama dağılımlarına baktığımızda ise söz konusu derslerin teorik-uygulama dağılımlarının birtakım yetersizliklere sahip olduğu tespit edilmiştir (Özkan ve Şahbaz 2011).

Araştırmanın verilerinden çıkan sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde alan bilgisi dersleriyle ilgili sorunları üç ana başlık altında toplamak mümkündür:

- 1) Türkçe eğitimi bölümlerinde alan derslerine giren öğretim elemanlarının Türkçe eğitimi alanında yetersizliği,
- 2) Sekiz dönemlik lisans programında alan derslerinin dönemlere dağılımında ders içeriklerinin gözetilmemesi,
- 3) Derslerde izlenen yöntem, teknik ve materyal sıkıntısı.

1) Türkçe eğitimi bölümlerinde alan derslerine giren öğretim elemanlarının Türkçe eğitimi alanında yetersizliği: Kültür ve eğitim dili olarak Türkçenin eğitimini bilimsel temellere dayandırmak, Türkçenin gücünü gelecek kuşaklara aktaracak Türkçe öğretmenlerini yetiştirmek amacıyla Türkçe eğitimi bölümlerine öğretim üyesi yetiştirme politikası üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programlarıyla ilgilidir.

Özbay’ın (2010: 206-207) “Türkçe bölümleri için öğretim üyesi yetiştirme sorunu”nu irdelediği makalesinde önemli tespitler bulunmaktadır: Türkiye’de 28 üniversitede Türkçe eğitimi yüksek lisans ve 7 üniversitede doktora programı bulunmakta, bu üniversitelerde söz konusu programlar %85 oranında Sosyal Bilimler Enstitüsüne, %15 oranında Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlıdır. Türkçe eğitimi yüksek lisans ve doktora programlarının Eğitim Bilimleri Enstitülerine bağlı olması daha uygundur. Çünkü bu programlar, üretilen bilgi ve yetişen insan gücü açısından öncelikli olarak ve daha çok eğitim-öğretime hizmet etmektedir.

Türkçe eğitimi lisansüstü programlarında yürütülen derslere bakıldığında verilen derslerin bağlı bulunulan enstitüye ve ders verecek öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarına göre çeşitlenip farklılaştığı (yüksek lisans düzeyinde Türkçede Görevli Elemanlar ve İşlevleri, Karşılaştırmalı Edebiyat, Edebiyat ve Dil Sorunları, Divan Şiiri Şahıs Kadrosu ve Özellikleri, Halk Edebiyatında Araştırma, Derleme ve Metot Teknikleri...vb.; doktora düzeyinde Eski

Türk Şiirinde Türler, Türk Edebiyatında Hamseler, Türk Edebiyatında Tasavvuf, Dede Korkut Araştırmaları Eğitimi, Meşrutiyet Dönemi Roman ve Hikayenin Problemleri, Türk Edebiyatında Mesnevi ve Meşhur Mesneviler, Ağız Çalışmaları ve Ölçünlü Dil...vb.) görülmektedir. Derslerin çok çeşitli ve edebiyat ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe eğitimi açısından olumsuzluklar barındırmaktadır. Çünkü lisansüstü eğitimle kazanılan unvanlar –bilim uzmanı, doktor- alanda alınan dersler ve bu alana yönelik hazırlanan tezler sayesinde elde edilmektedir. Dolayısıyla Türkçe eğitimi alanında verilen derslerin dağılımına bakıldığında alandan uzaklaşıldığı; yetiştirilen bireylerin alana hâkimiyetinin azaldığını söylemek mümkündür (Özbay, 2010, 207).

2) *Sekiz dönemlik lisans programında alan derslerinin dönemlere dağılımında ders içeriklerinin gözletmemesi:* Bu konuda öğrencilerin özel olarak dile getirdikleri sorun 7. yarıyıldaki Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersinin daha önceki dönemlerde verilmesi gerektiği üzerinedir. Bunun yanı sıra Türkçe Eğitimi Lisans Programı'nda alan derslerinden anlama ve anlatma becerisine dayanan derslerin üçüncü sınıfta toplanmasıdır. Özbay (2010) tarafından önerilen programda alan bilgisi derslerinden anlama ve anlatma becerilerinin sekiz yıllık döneme yayıldığı (Okuma Eğitimi-1 (3. Yarıyıl), Okuma Eğitimi-2 (4. Yarıyıl), Konuşma Eğitimi-1 (5. Yarıyıl), Konuşma Eğitimi-2 (6. Yarıyıl), Yazma Eğitimi (7. Yarıyıl), Yazma Eğitimi-2 (8. Yarıyıl) dikkat çekmektedir.

Bu konuda, Durukan ve Maden (2011)'in derslerin içeriğinde düzenlemelerin yapılmasının, derslerde kullanılacak yöntem ve tekniklerin derse göre seçilmesinin, özellikle Alan Bilgisi derslerinin içeriğindeki teori veya uygulama yönünün yeniden gözden geçirilmesinin, Meslek Bilgisi derslerinin haftalık kredi/saatinin derslerin Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesi ilkesine göre artırılmasının ve Alan Bilgisi derslerindeki teorik ve diğer uygulamaların Türkçe öğretmenliğinin hedeflerine daha uygun şekilde yapılandırılmasının faydalı olacağı” tespiti önemlidir.

3) *Derslerde izlenen yöntem, teknik ve materyal sıkıntısı:* Bilgi teknolojileri sayesinde her türlü bilginin hızla yayıldığı günümüzde doğru ve işlevsel bilginin ediniminde Türkçe eğitime ve eğitimcisine büyük görev düşmektedir. Disiplinler arası bir bilim dalı olan Türkçe eğitimi, başta eğitim bilimleri olmak üzere edebiyat, dilbilim, psikoloji, bilgi teknolojiler, tıp alanlarındaki verilerden beslenmelidir. Bu sayede gerek akademik gerekse öğretmenlik boyutunda Türkçe eğitimcisi derslerde izleyeceği yöntem, teknik ve materyal sıkıntısını büyük ölçüde aşacaktır.

ÖNERİLER

Araştırmadan çıkan verilerden hareketle şu önerilerde bulunmak mümkündür:

- 1) Türkçe eğitimi lisans programlarında alan bilgisi ve alan eğitimi derslerini yürütecek öğretim elemanlarının söz konusu alanlarda eğitilmesi için gereken hassasiyetin gösterilmesi gerekir.
- 2) Üniversitelerin Türkçe eğitimi lisansüstü programları, disiplinler arası bir alan olan Türkçe eğitimi çerçevesinde tekrar ele alınıp değerlendirilmelidir.
- 3) Türkçe eğitimi bölümlerinin mevcut lisans programındaki üçüncü sınıfta yoğunlaştırılmış alan bilgisi dersleri eşit oranda sekiz döneme yayılmalıdır.
- 4) Alan bilgisi derslerinin uygulamaya esas bölümlerinde öğretmen adaylarına birey olarak tek tek yeterli süre ayrılmalıdır. Uygulama derslerinde daha fazla verim elde etmek aynı zamanda sınıf mevcutlarının 30'a düşürülmesiyle mümkündür.
- 5) Türkçe öğretmeni adaylarının alan bilgisi derslerinde yöntem, teknik ve materyal açısından yetersizliklerini dünyadaki dil eğitimi alanında gerçekleştirilen güncel çalışmalardan haberdar olacak düzeyde yetiştirilmesiyle gidermek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Aşkın S. (2002). Türkiye Cumhuriyetinde Yazı ve Dil İnkılâbı, *Türk Dili* (609), 485.
- Büyükkaragöz, S. (1987). Genel Ortaöğretime Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları Programlarının Dünü ve Bugünü. *Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü, Bugünü, Geleceği Sempozyumu Tebliğler (8-11 Haziran 1987)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 341-355.
- Cemiloğlu, M. (2005), Yeniden Yapılandırma Çerçevesinde Türkçe Programı ve Uludağ Üniversitesi, *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu 22-24 Eylül 2005*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınlar.
- Çıfci, M. (2011). Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Programı Sorunu, *Turkish Studies*, 6, (1), 399-405.
- Çoban, A. (1999). *Öğretmen Yetiştiren Kurumların Tarihî Gelişimi*. Cumhuriyet Döneminde Eğitim II. Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 186-197.
- Durukan. E. ve Maden S. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Lisans Programına Yönelik Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, (2), 555-566.
- Gerger, Y. (1986). Öğretmen Yetiştirmenin Planlanması. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- Güzel, A. (2003). Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Bölümlerinde Kurulması Gerekli Görülen Anabilim Dalları Hakkında Yeni Projelerimiz. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (13), 63-86.
- Güzel, A. (2003b). Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, (13), 7-17.
- MEB. (1961). Öğretmen Yetiştirme Komitesi Raporu ve On Yıllık Plan. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan, F. (1964). *Ortaöğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Genel Bir Bakış*. Eğitim Dünyası, (19-4), 21-27.
- ÖSYM. (2005). *2005 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*. Ankara.
- Özbay, M. (2005). Türkçe Eğitimi Bölümleri İçin Lisans Programı Önerisi, *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu 22-24 Eylül 2005*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Özbay, M. (2010). *Türkçe Öğretimi Yazuları*, Ankara: Öncü Kitap.
- Özkan B. (2010). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Alan ve Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları Ölçeği*. Mersin Üniversitesi. Türkçe Eğitimi Bölümü.
- Özkan, B. ve Şahbaz N.K. (2010). "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre Türkçe Eğitimi Lisans Programı" *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011)" Kongresi, 27-29 Mayıs 2011*, İstanbul: T.C. Yükseköğretim Kurulu.
- Uçgun, D. (2006). *Cumhuriyet Döneminde Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÖK. (1998a). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- YÖK. (1998b). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- YÖK. (2005). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, , Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Yayınları.

Yüksel, S. (2004). "Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17 (2), ss.(355-379).